

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
2021-2025**

ΣΥΝΟΨΗ

Νοέμβριος 2020

Περιεχόμενα

1	Εισαγωγή.....	3
2	Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης ανά Τομέα Παρέμβασης.....	4
2.1	Υλοποιούμενα και σε εξέλιξη έργα από Εθνικούς Πόρους στην ΠΣΤΕ	9
3	Η Αναπτυξιακή Στρατηγική του ΠΠΑ για την Περίοδο 2021 – 2025	15
3.1	Οι επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19 και το πλαίσιο αντιμετώπισης.....	15
3.2	Το Όραμα για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας.....	16
3.3	Ανάλυση Στρατηγικής ανά Άξονα Προτεραιότητας	17
3.4	Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι του ΠΠΑ	21
3.5	Διάρθρωση της στρατηγικής ΠΠΑ βάσει των προτεραιοτήτων ΠΠΑ.....	22
4	Χρηματοδοτικό Σχέδιο του ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας.....	25
5	Επιπτώσεις των Μεγάλων Έργων στην Οικονομία	26
6	Κριτήρια Επιλογής των έργων.....	28

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Με το Ν. 4635/2019 (Α'167), θεσμοθετήθηκε για πρώτη φορά ένα ολοκληρωμένο σύστημα για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Για πρώτη φορά εισάγονται η μεσοπρόθεσμη στοχοθεσία και η υπαγωγή των παρεμβάσεων του ΠΔΕ σε στρατηγικούς στόχους και ιεραρχούμενες αναπτυξιακές προτεραιότητες.

Οι προγραμματικές περιόδους του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) έχουν πενταετή διάρκεια. Η έναρξη της πρώτης προγραμματικής περιόδου έχει οριστεί για την 1η Ιανουαρίου 2021. Το ΕΠΑ καθορίζει τις προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, τους ειδικούς στόχους και δράσεις, το συνολικό και ανά Πρόγραμμα προϋπολογισμό, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την εφαρμογή του.

Μέρος του ΕΠΑ είναι και τα Τομεακά και Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης (ΤΠΑ / ΠΠΑ), τα οποία καταρτίζονται από τα αρμόδια υπουργεία και τις περιφέρειες και περιλαμβάνουν τους στόχους του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού στον τομέα ευθύνης του αντίστοιχου φορέα, με βάση τον προγραμματισμό του ΕΠΑ και την κατανομή των πόρων του ΕΠΑ που του αναλογούν.

Το σχέδιο του ΕΠΑ 2021-2025 διαμορφώθηκε εν μέσω της κλιμάκωσης της πανδημίας COVID-19, η οποία προκάλεσε ύφεση στην ευρωπαϊκή και την παγκόσμια οικονομία κατά το πρώτο εξάμηνο του 2020. Η ανάγκη να αντιμετωπιστούν οι κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες της πανδημίας οδήγησε σε προσαρμογές και στο κείμενο του ΕΠΑ 2021-2025, καθώς σήμερα προβάλλει κρισιμότερη από ποτέ η πρόκληση για μεταρρυθμίσεις που ενισχύουν την ανάπτυξη.

Με την ΥΑ 95189 (ΦΕΚ Β' 3961/16-9-2020) καθορίστηκε ο τρόπος κατάρτισης και υποβολής των Τομεακών και Περιφερειακών (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης της Προγραμματικής Περιόδου 2021-2025. Σύμφωνα δε με το άρθρο 119 του Ν. 4635/2019 κάθε Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης καταρτίζεται από την αρμόδια Περιφέρεια και περιλαμβάνει τους στόχους του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού στον τομέα ευθύνης της, με βάση τον αντίστοιχο προγραμματισμό του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) και την κατανομή των εθνικών πόρων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, οι οποίοι του αναλογούν.

2 ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΑΝΑ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ

Για την αξιολόγηση του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας χρησιμοποιείται η μέθοδος της ανάλυσης SWOT. Πρόκειται για την ανάλυση των ισχυρών και αδύνατων σημείων του εσωτερικού περιβάλλοντος και τη διερεύνηση των ευκαιριών και απειλών του εξωτερικού περιβάλλοντος. Η SWOT ανάλυση που ακολουθεί, αφορά κάθε έναν από τους πέντε (5) πυλώνες ανάπτυξης, όπως αυτοί καθορίστηκαν στο ΕΠΑ της ΠΠ 2021-2025, αποτελώντας και τους βασικούς Άξονες Προτεραιότητας του ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας, οι οποίοι είναι:

- > Έξυπνη Ανάπτυξη
- > Πράσινη Ανάπτυξη
- > Ανάπτυξη Υποδομών
- > Κοινωνική Ανάπτυξη
- > Ενίσχυση εξωστρέφειας

Πίνακας 1: SWOT Ανάλυση για τους Αναπτυξιακούς Τομείς στην ΠΣΤΕ

Έξυπνη Ανάπτυξη	
Δυνατότητες	Προβλήματα
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Συγκέντρωση υψηλού επιπέδου ανθρώπινου δυναμικού σε επιχειρήσεις ➤ Στη δραστηριότητα Ε&Α των επιχειρήσεων, και πιο συγκεκριμένα στις δαπάνες τους για Ε&Α ως ποσοστό του ΑΕΠ κάθε Περιφέρειας, η Στερεά Ελλάδα βρίσκεται πάνω από το μέσο όρο της χώρας (δεύτερη στον σχετικό πίνακα) ➤ Σημαντική ερευνητική δραστηριότητα από τα υφιστάμενα ακαδημαϊκά τμήματα και δυνατότητα ανάπτυξης τεχνολογιών Τεχνητής Νοημοσύνης (AI) ➤ Σημαντικές δυνατότητες έξυπνης ανάπτυξης του αγροδιατροφικού τομέα ➤ Σημαντικά κοιτάσματα ορυκτών πρώτων υλών ➤ Μεγάλοι επιχειρηματικοί πόλοι ιδίως στη ζώνη των Οινοφύτων με δυναμικό ενσωμάτωσης σύγχρονων έξυπνων τεχνολογιών 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Εξειδίκευση σε δραστηριότητες χαμηλής τεχνολογικής έντασης ➤ Μικρός αριθμός επιχειρήσεων και κλάδων με μεγάλη συγκέντρωση ερευνητικού προσωπικού ➤ Χαμηλός βαθμός απασχολησιμότητας ερευνητικού προσωπικού σε μικρές επιχειρήσεις ➤ Έλλειψη καινοτομικής κουλτούρας στις επιχειρήσεις ➤ Χαμηλός βαθμός διείσδυσης ΤΠΕ
Ευκαιρίες	Απειλές

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αξιοποίηση συνεργιών με άλλες περιφέρειες (Αττική-Θεσσαλία) για την χρήση υποδομών καινοτομίας και μεταφορά τεχνολογίας ➤ Αξιοποίηση ΤΠΕ στον εκσυγχρονισμό των κλάδων εξειδίκευσης και τη βελτίωση των υπηρεσιών προς τον πολίτη. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού ➤ Παγίωση ενός μέτριου ρυθμού υιοθέτησης καινοτομίας ➤ Μη συμβάδιση του παραγωγικού/ επιχειρηματικού περιβάλλοντος με τις σύγχρονες απαιτήσεις αξιοποίησης νέων τεχνολογιών – διατήρηση παραδοσιακών τρόπων οργάνωσης ➤ Περαιτέρω μείωση της ερευνητικής/ καινοτομικής δραστηριότητας ➤ Επιπρόσθετη απώλεια εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού
---	--

Πράσινη Ανάπτυξη

Δυνατότητες	Προβλήματα
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Πλούσιο φυσικό περιβάλλον ➤ Σημαντικό δυναμικό ανανεώσιμων πηγών ενέργειας ➤ Πόλος έλξης επενδύσεων έργων ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Υψηλός δείκτης επήρειας από την κλιματική αλλαγή ➤ Αύξηση συχνότητας εμφάνισης και έντασης ακραίων φαινομένων ➤ Σημαντική επιβάρυνση του περιβάλλοντος και του υδροφόρου ορίζοντα στις βιομηχανικές περιοχές ➤ Υστέρηση έναντι των στόχων για τη διαχείριση των αποβλήτων που θέτει το ΠΕΣΔΑ ➤ Μικρή διασύνδεση της παραγωγής ενέργειας με το τοπικό ανθρώπινο δυναμικό ➤ Υστέρηση στην ενσωμάτωση των αρχών της κυκλικής οικονομίας
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Υλοποίηση δράσεων κι επενδυτικών σχεδίων στο πλαίσιο του εγκεκριμένου σχεδίου της ΟΧΕ Ασωπού ➤ Νέο δίκτυο φυσικού αερίου ➤ Διάχυση περιβαλλοντικών τεχνολογιών και τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας ➤ Διάχυση τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας τόσο στα κτίρια όσο και στις παραγωγικές διαδικασίες 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού ➤ Έλλειψη ρευστότητας για υλοποίηση νέων επενδυτικών σχεδίων λόγω της οικονομικής κρίσης των προηγούμενων ετών ➤ Σημαντικά εμπόδια στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας για την πράσινη ανάπτυξη ➤ Υποβάθμιση της προστασίας, διατήρησης και ανάδειξης του πλούσιου και διαφοροποιημένου φυσικού/ οικολογικού αποθέματος ➤ Μεγάλοι, μη συμβατικοί κίνδυνοι φυσικών καταστροφών από την κλιματική αλλαγή ➤ Υποβάθμιση οικιστικού και φυσικού περιβάλλοντος με αρνητικές συνέπειες στην ποιότητα ζωής των κατοίκων

Ανάπτυξη Υποδομών	
Δυνατότητες	Προβλήματα
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Γεωγραφική θέση που την καθιστά κόμβο και διάδρομο των ηπειρωτικών δικτύων μεταφορών, επικοινωνίας και ενέργειας της Κεντρικής Ελλάδα ➤ Ύπαρξη σημαντικών μεταφορικών υποδομών (ΠΑΘΕ, εκτεταμένο οδικό δίκτυο, τουριστικά και εμπορικά λιμάνια, σιδηροδρομικό δίκτυο, αεροδρόμια). 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ελλείψεις στο οδικό δίκτυο που δημιουργούν ενδοπεριφερειακές ανισότητες ➤ Ανεπαρκή ευρυζωνικά δίκτυα στην ύπαιθρο αλλά και σε αστικές και τουριστικές περιοχές ➤ Ενδοπεριφερειακή ανισορροπία σε σχέση με υποδομές σχετιζόμενες με την εφοδιαστική αλυσίδα
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Υλοποίηση παρακάμψεων διαμήκους άξονα Εύβοιας, Λαμία – Καρπενήσι, Άξονας Θερμοπύλες – Αντίρριο ➤ Ανάπτυξη υδατοδρομίων στην Εύβοια και στην Σκύρο ➤ Ολοκλήρωση του αυτοκινητοδρόμου Κεντρικής Ελλάδας (Ε65) ➤ Επεκτάσεις και βελτιώσεις λιμανιών και νέοι εμπορευματικοί και αλιευτικοί λιμένες 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού ➤ Μη αξιοποίηση της κομβικής θέσης της Περιφέρειας και μη ενίσχυση των εθνικών και διεθνών συνδέσεων ➤ Αύξηση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων ➤ Επιδείνωση της ποιότητας των μετακινήσεων και απώλεια ζωών από τη χαμηλή οδική ασφάλεια
Κοινωνική Ανάπτυξη	
Δυνατότητες	Προβλήματα
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Με την ολοκλήρωση του Γενικού Νοσοκομείου Χαλκίδας και την επέκταση – αναβάθμιση του Γ.Ν. Λαμίας, το σύνολο του πληθυσμού της Περιφέρειας αποκτά πρόσβαση σε βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας ➤ Ύπαρξη πλειάδας και έμπειρων κοινωνικών δομών ➤ Ύπαρξη καταρτισμένου δυναμικού για την προώθηση διευρυμένων και ποιοτικότερων κοινωνικών υπηρεσιών 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Η ΠΣΤΕ εμφανίζει υψηλό ποσοστό νέων 18-24 ετών που εγκαταλείπουν την εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση ➤ Σημαντικά επίπεδα ανεργίας ➤ Αποβιομηχάνιση αστικών πόλων, όπως Λαμία – Χαλκίδα ➤ Έντονα φαινόμενα περιφερειακότητας για πολλές δυσπρόσιτες «άγονες» περιοχές ➤ Ανάγκη στήριξης ευπαθών ομάδων και αντιμετώπισης των φαινομένων φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού ➤ Ανάγκη διεύρυνσης της απασχόλησης, ιδιαίτερα για τις κοινωνικές ομάδες με δυσκολία πρόσβασης ➤ Οι τοπικές υποδομές υγείας χρήζουν περαιτέρω ενίσχυσης
Ευκαιρίες	Απειλές

<ul style="list-style-type: none"> ➤ Εμπειρία των διοικητικών δομών της Περιφέρειας Στερεάς στην υλοποίηση δράσεων κοινωνικής παρέμβασης κι ενίσχυσης της απασχόλησης. ➤ Δημιουργία ενός κοινωνικού περιβάλλοντος στην Περιφέρεια με αυξημένη ποιότητας ζωής και καλύτερη καθημερινότητα για τους κατοίκους ➤ Άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού ➤ Έλλειψη έμφασης σε υλοποίηση δράσεων κοινωνικής στήριξης και συνοχής ➤ Αύξηση της φτώχειας και των φαινομένων κοινωνικού αποκλεισμού ➤ Υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των ευπαθών ομάδων ➤ Αύξηση της ανεργίας και μείωση του εισοδήματος των προσώπων και οικογενειών ➤ Υποβάθμιση ποιότητας ζωής λόγω ανεπαρκών υποδομών υγείας, εκπαίδευσης και γενικά κοινωνικών υπηρεσιών
---	---

Ενίσχυση Εξωστρέφειας

Δυνατότητες	Προβλήματα
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Πλούσια παραγωγική γεωργική γη και εξειδίκευση στον αγροτικό τομέα και την κτηνοτροφία ➤ Πρώτη θέση στη βιομηχανία μετάλλων ιδίως του αλουμινίου. ➤ Δυνατότητες πολλαπλασιασμού εξωστρέφειας μέσα από τη διεύρυνση του μεριδίου στο διεθνές εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών ➤ Μεγάλη συγκέντρωση στην αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες ➤ Συγκέντρωση ερευνητικού δυναμικού σε επιχειρήσεις ➤ Σημαντικοί πολιτιστικοί πόροι (Δελφοί, Θερμοπύλες, Θήβα) παγκόσμιας και εθνικής εμβέλειας αναγνωρισμένα από την UNESCO ➤ Ορεινά οικοσυστήματα, θαλάσσιοι και νησιωτικοί χώροι που ευνοούν την εξειδίκευση στον τουρισμό – αξιοποίηση και ανάδειξη των πλεονεκτημάτων της Σκύρου στον τομέα αυτό ➤ Σημαντικές Ιαματικές πηγές 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Υψηλός βαθμός εξάρτησης από την Αθήνα (ειδικά η βιομηχανική περιοχή) ➤ Εξειδίκευση σε δραστηριότητες χαμηλής τεχνολογικής έντασης ➤ Δυσίσμος στην οικονομική δραστηριότητα ➤ Έλλειψη καινοτομικής κουλτούρας στις επιχειρήσεις ➤ Έμφαση στη παραγωγή παρά στη διάθεση των τοπικών προϊόντων ➤ Έλλειψη συμπράξεων - δικτύων - συνεταιρισμών που να στηρίζουν την εξαγωγική δραστηριότητα στον τομέα των αγροτικών προϊόντων ➤ Απουσία συμπληρωματικών υποδομών (π.χ. χώροι εστίασης υποδοχής και αναψυχής) στους πολιτιστικούς χώρους (π.χ. Θερμοπύλες) ➤ Κατακερματισμός πολιτιστικών και αθλητικών δράσεων σε πλήθος φορέων και συλλόγων ➤ Σημαντικές ελλείψεις στις υποδομές αθλητισμού. Σε πολλές περιπτώσεις ελλειμματική διαχείριση και πλημμελής λειτουργία και συντήρηση.
Ευκαιρίες	Απειλές
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Εκσυγχρονισμός του αγροτικού τομέα με έμφαση στην ποιότητα και ασφάλεια ➤ Αξιοποίηση συνεργιών με γεωργία-τρόφιμα-κτηνοτροφία ➤ Ανάπτυξη τεχνολογιών τηλεεκπαίδευσης ,τηλεργασίας ,τηλεϊατρικής ➤ Διασύνδεση αγροτικού τομέα με τον κλάδο 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού ➤ Ανταγωνισμός από χώρες χαμηλού κόστους ➤ Ανεπαρκής στελέχωση υπηρεσιών. ➤ Ύπαρξη πολυνομίας σε θέματα που εμπíπτουν στην αρμοδιότητα της περιφέρειας. ➤ Συρρίκνωση εσωτερικής αγοράς

<p>των τροφίμων και τη βιομηχανία της εμπειρίας.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Διαφοροποίηση τουριστικού προϊόντος και ανάπτυξη της βιομηχανίας της εμπειρίας. ➤ Εκσυγχρονισμός κτηνοτροφίας και εισαγωγή συστημάτων ολοκληρωμένης διαχείρισης. ➤ Διαφοροποίηση και αύξηση της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων υδατοκαλλιέργειας με εκτροφή ψαριών κατάλληλων για μεταποίηση ➤ Εκσυγχρονισμός και αύξηση της παραγωγικότητας στις υδατοκαλλιέργειες ➤ Διεύρυνση καταναλωτικού κοινού μέσω χρήσης ηλεκτρονικού εμπορίου ➤ Αξιοποίηση ηλιακής , γεωθερμικής και υδροηλεκτρικής ενέργειας. ➤ Ανάδειξη των σημαντικών ιαματικών της Περιφέρειας και σύνδεση τους με την υγεία του πληθυσμού, μέσω και της εκπαίδευσης των επαγγελματιών υγείας . 	
--	--

Η διαχρονική εξέλιξη των αναπτυξιακών δεικτών της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, αντικατοπτρίζει ουσιαστικά τον αναμενόμενο οικονομικό κύκλο της παραγωγικής δραστηριότητας της χώρας, υπό την καθοριστική επίδραση της οικονομικής κρίσης από το 2008 και μετά, μέχρι τα πλέον πρόσφατα στοιχεία του 2018, οπότε και διαφαίνονται οι πρώτες ασθενείς ενδείξεις ανάκαμψης των δεικτών. Βασική, όμως, παράμετρος ελέγχου της διατήρησης ή και κατάργησης αυτής της ασθενούς ανάκαμψης αποτελεί η πρόσφατη σχετικά εμφάνιση της επιδημίας του COVID-19 και η εν εξελίξει επίδραση της στο τρέχον κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον της χώρας και της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, η οποία από τα πρόσφατα στοιχεία διαφαίνεται ιδιαίτερα δυσμενής.

Η επικαιροποίηση της υφιστάμενης κατάστασης στην Περιφέρεια σε συνέργεια με την ανανεωμένη SWOT ανάλυση, αποδίδει ένα σύνθετο μωσαϊκό σημαντικά θετικών αναπτυξιακών χαρακτηριστικών με ανοδική πορεία την τελευταία περίοδο, που αναδεικνύουν σημαντικές δυνατότητες αναπτυξιακής δυναμικής για την Στερεά Ελλάδα και προσέγγιση του ζητούμενου της ενίσχυσης του ρόλου της ως μια κομβική Περιφέρεια με ποικίλες οικονομικές δραστηριότητες και συγκριτικά πλεονεκτήματα εξωστρέφειας σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο. Τα χαρακτηριστικά αυτά ωστόσο, συναντούν ως τροχοπέδη μια σειρά από αρνητικά σημεία ή αδυναμίες. Αυτά εν πολλοίς, σχετίζονται με χρόνιες διαρθρωτικές συνιστώσες του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος της Στερεάς Ελλάδας, αλλά και της χώρας γενικά, όπως και με τα 'απόνερα' της πρόσφατης οικονομικής κρίσης. Στο πλαίσιο αυτό, κυριαρχεί μια πλειάδα ευκαιριών που απορρέει, τόσο από το εθνικό, όσο και από το διεθνές γίνεσθαι, παράλληλα, όμως με απειλές που προκύπτουν κυρίως από το εξωτερικό μακροοικονομικό περιβάλλον, από τα ελλιπή αποτελέσματα της διαχρονικής εφαρμογής πολιτικών, αλλά και από την περίπτωση μη ολοκλήρωσης των σχεδιαζόμενων δράσεων και απορρόφησης των διαθέσιμων πόρων.

Κατά την τελευταία δεκαετία, η ΠΣΤΕ ακολούθησε την κρίση της ελληνικής οικονομίας. Το Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν από € 9,90 δις το 2010 (τρέχουσες τιμές, EUROSTAT) σημείωσε διαρκή μείωση σε όλη την περίοδο 2010-15 για να διαμορφωθεί σε € 7,96 δις το 2015, ενώ η μικρή ανάκαμψη που σημειώνεται τη τριετία 2016-18 (€ 8,76 δις το 2018) δεν αντισταθμίζει τις απώλειες εισοδήματος της προηγούμενης περιόδου. Το ΑΕΠ ανά κάτοικο

διαμορφώνεται στην Περιφέρεια σε € 17.700 το 2010 (EUROSTAT), € 14.300 το 2015, € 15.200 το 2017 και € 15.800 το 2018. Η αποδυνάμωση της Περιφέρειας, τόσο ως προς το σύνολο της χώρας όσο και ως προς την ΕΕ28 αντανakλάται και στην εξέλιξη του ΑΕΠ ανά κάτοικο σε όρους αγοραστικής δύναμης (PPS) συγκρινόμενο με τον μέσο όρο της ΕΕ28. Ειδικότερα, το ΑΕΠ/κάτοικο στην ΠΣΤΕ μειώνεται από 82 το 2009 σε 73 το 2010 για να υποχωρήσει περαιτέρω στο 61 το 2015, ενώ το 2018 διαμορφώνεται στο 62 σημειώνοντας πολύ μικρή βελτίωση (μ.ο. Ε.Ε. 100 PPS). Το ίδιο μέγεθος στο σύνολο της χώρας μειώνεται από το 94 το 2009 στο 85 το 2010 και περαιτέρω στο 69 το 2015 και στο 68 το 2018. Η οικονομική κρίση αντέστρεψε ουσιαστικά την σύγκλιση, που παρατηρήθηκε ως προς το εισόδημα σε προηγούμενες περιόδους, της Περιφέρειας τόσο με τη χώρα όσο και με την ΕΕ28.

Η διάρθρωση της Περιφερειακής οικονομίας ανά τομέα παραγωγής χαρακτηρίζεται από την ισχυρή παρουσία του δευτερογενή τομέα σε σημαντικά υψηλότερο βαθμό από ότι στο σύνολο της χώρας και η σχετική μικρότερη συμμετοχή του τριτογενή τομέα. Ειδικότερα, το 2016 (ΕΛΣΤΑΤ) στο σύνολο της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας της Περιφέρειας το 38,1% προέρχεται από το δευτερογενή, έναντι 7,04% του πρωτογενή και 54,1%. Το ίδιο έτος τα αντίστοιχα ποσοστά για το σύνολο της χώρας είναι 17,0% για τον δευτερογενή έναντι 4,1% του πρωτογενή και 78,9% του τριτογενή. Σημειώνεται ότι στη διάρκεια των ετών της οικονομικής κρίσης η συμμετοχή του δευτερογενή τομέα στην Περιφερειακή Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σημείωσε μικρή άνοδο από το 35,7% το 2010 στο 38,1% το 2017. Αντίστοιχο συμπέρασμα μπορεί να διατυπωθεί και ως προς τη διάρθρωση της απασχόλησης. Το 2016 το 19,3% της απασχόλησης στην ΠΣΤΕ αφορά στον πρωτογενή τομέα (έναντι 11,3% στη χώρα), το 21,8% στο δευτερογενή (έναντι 14,1% στη χώρα) και το 58,9% στον τριτογενή (74,5% στη χώρα).

2.1 ΥΛΟΠΟΙΟΥΜΕΝΑ ΚΑΙ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ ΕΡΓΑ ΑΠΟ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ ΣΤΗΝ ΠΣΤΕ

Σύμφωνα με τα αναλυτικά στοιχεία παρακολούθησης της πορείας υλοποίησης των Έργων του ΠΔΕ της Περιφέρειας ανά Σ.Α. και τομέα παρέμβασης μέχρι τον Ιούνιο του 2020 αποτυπώνονται υλοποιούμενα και σε εξέλιξη έργα συνολικού ύψους **515.294.477,00 €**.

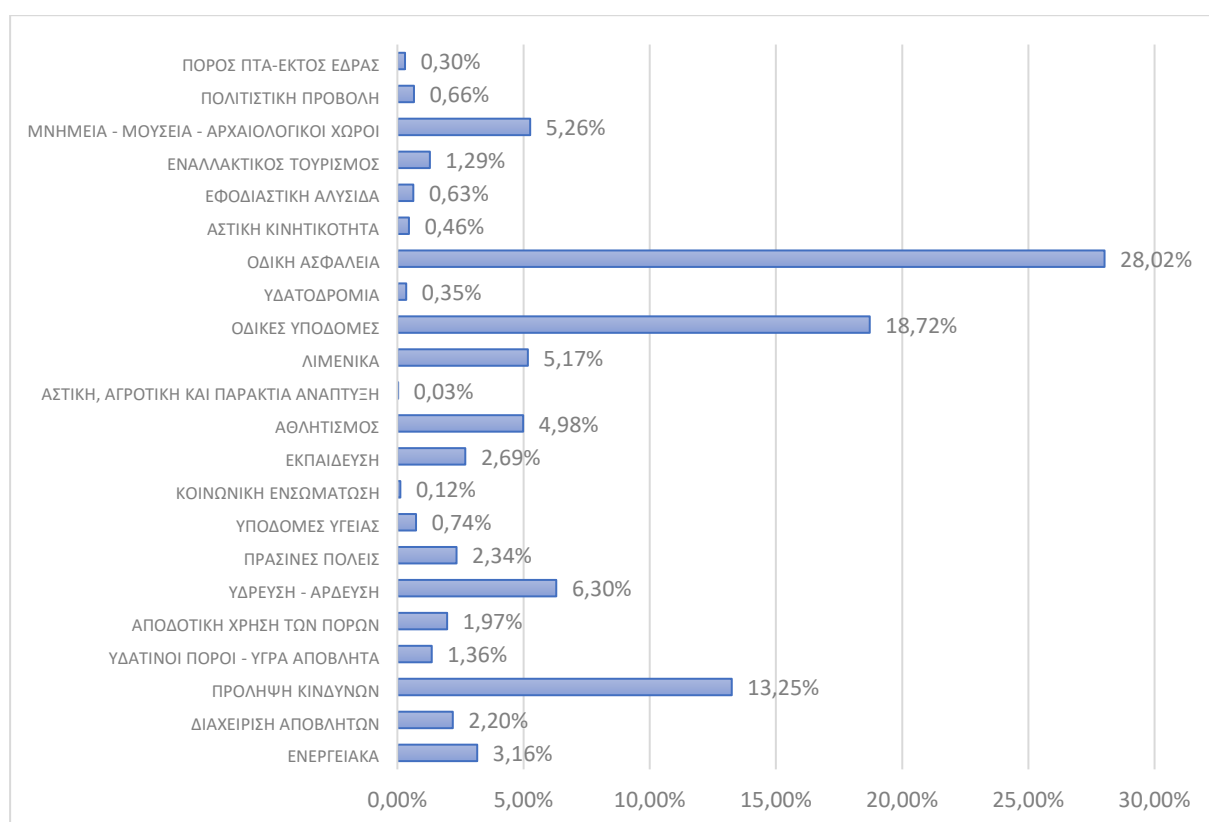
Πίνακας 2: Κόστος υλοποιούμενων και σε εξέλιξη έργων ανά τομέα παρέμβασης

ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ	ΠΟΣΟ
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ	16.351.134,05 €
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	11.350.690,53 €
ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	68.475.348,21 €
ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ - ΥΓΡΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ	7.038.388,14 €
ΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΡΩΝ	10.191.351,09 €
ΥΔΡΕΥΣΗ - ΑΡΔΕΥΣΗ	32.537.163,41 €
ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ	12.116.198,23 €
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ	3.821.221,84 €
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ	610.599,00 €
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	13.909.954,93 €
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	25.758.521,20 €
ΑΣΤΙΚΗ, ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΤΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	157.932,82 €

ΛΙΜΕΝΙΚΑ	26.723.532,05 €
ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	96.732.116,09 €
ΥΔΑΤΟΔΡΟΜΙΑ	1.812.500,00 €
ΟΔΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	144.814.832,40 €
ΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	2.370.300,00 €
ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ	3.266.500,00 €
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	6.660.000,00 €
ΜΝΗΜΕΙΑ - ΜΟΥΣΕΙΑ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	27.197.193,01 €
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ	3.399.000,00 €
ΠΟΡΟΣ ΠΤΑ-ΕΚΤΟΣ ΕΔΡΑΣ	1.566.360,72€
ΣΥΝΟΛΟ	516.860.837,72€

Το μεγαλύτερο μέρος των έργων και κατά συνέπεια το μεγαλύτερο κόστος αφορά σε έργα συγκοινωνιακών υποδομών βελτίωσης της οδικής ασφάλειας με τον προϋπολογισμό των έργων να ανέρχεται σε 144.814.832,40 €, ποσοστό δηλαδή 28,02 % του συνόλου των έργων. Ακολουθούν με 96.732.116,09 € ή ποσοστό 18,72% τα έργα οδικών υποδομών, τα έργα πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων με 68.475.348,21 € ή ποσοστό 13,25%, τα έργα ύδρευσης και άρδευσης ύψους 32.537.163,41 € ή ποσοστό 6,30%, τα έργα προστασία και ανάδειξης μνημείων, μουσείων και αρχαιολογικών χώρων με 27.197.193,01 € ή ποσοστό 5,26%, τα λιμενικά έργα με προϋπολογισμό 26.723.532,05 € ή ποσοστό 5,17 % κ.α.

Σχήμα 1: Ποσοστιαία κατανομή των έργων του ΠΔΕ ανά τομέα παρέμβασης

Εξαιτίας του μεγάλου αριθμού και της δυσκολίας παρουσίασης των υλοποιούμενων και σε εξέλιξη έργων στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνονται τα σημαντικότερα από πλευράς κόστους έργα, ανά τομέα παρέμβασης.

Ορισμένα από τα σημαντικότερα από άποψη κόστους αλλά και συμβολής στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Περιφέρειας είναι: Στον τομέα της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων σημαντικά έργα οι εργασίες αποχιονισμού του οδικού δικτύου όπου ο π/υ για όλες τις Π.Ε. ανέρχεται αθροιστικά σε 49.784.100,00 € και είναι μια πολυετής και επαναλαμβανόμενη δράση. Για την αγροτική οδοποιία σημαντικά έργα αποτελούν οι συντηρήσεις αγροτικής οδοποιίας με 8.000.000,00 €. Στον τομέα της άρδευσης σημαντικές είναι οι παρεμβάσεις για την ολοκλήρωση των έργων στην πεδιάδα του Μόρνου π/υ 5.000.000,00 €. Σημαντικές παρεμβάσεις πραγματοποιούνται στις αθλητικές υποδομές με τα έργα που ξεχωρίζουν να είναι η κατασκευή του κλειστού κολυμβητηρίου Λαμίας με π/υ 9.500.000,00 € και του κλειστού κολυμβητηρίου Θήβας με π/υ 2.800.000,00 €. Για τα έργα αναβάθμισης των λιμένων σημαντικά έργα αποτελούν η ολοκλήρωση του λιμένα Μαντουδίου με π/υ 10.000.000,00 € και η αναβάθμιση του λιμένα Ιτέας με π/υ 6.200.000,00 €. Στις οδικές υποδομές ξεχωρίζουν τα έργα της παράκαμψης των Λουτρών Αιδηψού με 4.501.737,35€, και η οδός Βαρβαριάδα – Άγραφα – Όρια Ν.Α. Ευρυτανίας με 9.510.000,00 € ενώ στα έργα βελτίωσης της οδικής ασφάλειας το ύψος των συντηρήσεων του βασικού οδικού δικτύου για όλες τις Π.Ε. ανέρχεται σε 110.018.000,00 € και είναι μια πολυετής και επαναλαμβανόμενη δράση. Σημαντικές παρεμβάσεις έχουν υλοποιηθεί για την βελτίωση των υποδομών για την προώθηση του εναλλακτικού τουρισμού όπου ξεχωρίζει η το έργο της αναβάθμισης των εγκαταστάσεων του χιονοδρομικού κέντρου Καρπενησίου με π/υ 5.350.000,00 €. Στον τομέα των ενεργειακών έργων, επίσης, η αναβάθμιση και συντήρηση του συστήματος οδοφωτισμού της Περιφέρειας με π/υ 15.985.697,76 €. Τέλος, για την διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Περιφέρειας υλοποιούνται σημαντικά έργα προστασίας και ανάδειξης μνημείων, αρχαιολογικών και πολιτιστικών χώρων με ειδική αναφορά στο έργο αποκατάστασης του αρχαίου θεάτρου των Δελφών (1.700.000€).

Πίνακας 3: Σημαντικότερα έργα του ΠΔΕ ανά τομέα παρέμβασης

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	
ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΟΔΣΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΑΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΈΡΓΟΥ «ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΗ ΤΟΥ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΟΥ Χ.Υ.Τ.Α. ΚΑΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΚΥΤΤΑΡΟΥ ΣΤΗ ΘΕΣΗ «ΝΕΥΡΟΠΟΛΗ» ΔΗΜΟΥ ΛΑΜΙΕΩΝ»	6.800.000,00
ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΙΝΔΥΝΩΝ	
ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΑΠΟΧΙΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ & ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ & ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΕΚΤΑΚΤΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΟΛΩΝ ΤΩΝ Π.Ε. (ΠΟΛΥΕΤΗΣ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΗ)	49.784.100,00
ΔΑΠΑΝΕΣ ΕΠΙΣΚΕΥΗΣ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΜΗΧ. ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΠΟΥ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΣΕ ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Δ/ΝΣΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ Π.Ε.	7.567.000,00
ΥΔΑΤΙΝΟΙ ΠΟΡΟΙ - ΥΓΡΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ	
ΣΤΕΓΑΝΟΠΟΙΗΣΗ & ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΠΑΡΟΧΕΤΕΥΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΝΑΛΙΟΥ ΥΛΙΚΗΣ - ΚΑΣΤΡΟΥ	2.700.000,00

ΣΥΝΕΧΙΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΙΚΤΥΩΝ ΥΔΡΕΥΣΗΣ ΣΕΤΤΑ-ΜΑΝΙΚΙΑ	1.152.580,23
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ	
ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΔΟΠΟΙΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ(ΠΟΛΥΕΤΗΣ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΗ)	8.000.000,00
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΔΟΠΟΙΙΑ ΚΩΠΑΪΔΑΣ	1.100.000,00
ΥΔΡΕΥΣΗ – ΑΡΔΕΥΣΗ - ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ	
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΡΔΕΥΣΗΣ ΠΕΔΙΑΔΑΣ ΜΟΡΝΟΥ	5.000.000,00
ΕΠΕΙΓΟΝΤΑ ΑΝΤΙΠΛΗΜΜΥΡΙΚΑ ΕΡΓΑ ΣΤΟ ΣΠΕΡΧΕΙΟ ΠΟΤΑΜΟ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΣΥΜΒΑΛΛΟΝΤΕΣ ΧΕΙΜΑΡΡΟΥΣ ΣΕ ΑΥΤΟΝ	3.500.000,00
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ - ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΛΟΙΠΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΡΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ΑΠΟ ΦΕΡΤΑ ΥΛΙΚΑ ΤΗΣ Π.Ε. ΕΥΒΟΙΑΣ	5.000.000,00
ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ - ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΕΙΣ ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΩΝ ΥΛΙΚΗΣ ΚΑΙ ΚΩΠΑΪΔΑΣ	2.733.000,00
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ- ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΡΕΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΟΤΑΜΩΝ ΑΠΟ ΦΕΡΤΑ ΥΛΙΚΑ ΤΗΣ Π.Ε. ΦΩΚΙΔΑΣ	2.000.000,00
ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ ΑΡΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΝΑΛΙΩΝ ΚΩΠΑΪΔΑΣ	1.500.000,00
ΠΡΑΣΙΝΕΣ ΠΟΛΕΙΣ	
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ Π.Ε. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	4.000.000,00
ΕΠΙΣΚΕΥΗ, ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΤΙΡΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.500.000,00
ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ	
ΕΠΙΣΚΕΥΗ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΚΕΝΤΡΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	2.360.000,00
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ	
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΕΓΑΣΗ ΚΕΝΤΡΟΥ ΔΗΜΕΡΕΥΣΗΣ ΑΜΕΑ ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	380.000,00
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	
5Ο ΕΝΙΑΙΟ ΛΥΚΕΙΟ ΛΑΜΙΑΣ	5.677.118,25
ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΡΩΗΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΚΩΠΑΙΔΑΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΤΕΓΑΣΗ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ	3.000.000,00

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΚΟΛΥΒΗΤΗΡΙΟΥ ΛΑΜΙΑΣ	9.500.000,00
ΠΑΡΚΟ ΑΘΛΗΣΗΣ ΔΗΜΟΥ ΛΕΒΑΔΕΩΝ	2.427.243,51
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΟΛΥΜΒΗΤΗΡΙΟΥ ΔΗΜΟΥ ΘΗΒΑΙΩΝ	2.800.000,00
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ-ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΚΤΙΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	2.344.800,00
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΤΗΡΙΟΥ ΨΑΧΝΩΝ	1.151.817,81
ΛΙΜΕΝΙΚΑ	
Γ΄ ΦΑΣΗ ΛΙΜΕΝΑ ΜΑΝΤΟΥΔΙΟΥ	10.000.000,00
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΛΙΜΕΝΑ ΑΓΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ	5.200.000,00
ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΤΑ ΤΟΥ ΛΙΜΕΝΑ ΙΤΕΑΣ	6.200.000,00
ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΠΡΟΒΛΗΤΑΣ ΛΙΜ. ΑΡΚΙΤΣΑΣ - Ν.Α. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	2.580.000,00
ΟΔΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	
ΠΑΡΑΚΑΜΨΗ ΛΟΥΤΡΩΝ ΑΙΔΗΨΟΥ	4.501.737,35
ΟΔΟΣ ΔΟΜΝΙΣΤΑ - ΡΟΣΚΑ - ΠΑΝΤΑ ΒΡΕΧΕΙ - ΟΡΙΑ ΝΟΜΟΥ - Ν.Α. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	5.350.000,00
ΟΔΟΣ ΒΑΡΒΑΡΙΑΔΑ - ΑΓΡΑΦΑ - ΟΡΙΑ Ν.Α. ΕΥΡΥΤΑΝΙΑΣ	9.510.000,00
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΟΜΒΟΥ ΞΗΡΙΩΤΙΣΣΑΣ	4.975.321,90
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΤΡΙΚΟΡΦΟΥ (Β΄ Φάση)	6.200.000,00
ΥΔΑΤΟΔΡΟΜΙΑ	
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ & ΠΡΟΜΗΘΕΙΑ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΥΔΑΤΟΔΡΟΜΙΩΝ Ν. ΕΥΒΟΙΑΣ	1.592.500,00
ΟΔΙΚΗ ΑΣΦΑΛΕΙΑ	
ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΟΔΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ ΟΛΩΝ ΤΩΝ Π.Ε.(ΠΟΛΥΕΤΗΣ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΗ ΔΡΑΣΗ)	110.018.000,00
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΑΤΟΛΙΣΘΗΤΙΚΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΡΟΒΙΕΣ - ΗΛΙΑ - Λ. ΑΙΔΗΨΟΥ	3.777.518,20
ΜΕΛΕΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΟ ΛΑΜΙΑΣ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ ΣΤΟ ΤΜΗΜΑ ΣΤΑΥΡΟΣ - ΚΑΣΤΡΙ	2.600.000,00
ΑΣΤΙΚΗ ΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ	
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΤΑΘΜΕΥΣΗΣ ΣΤΟΝ ΟΙΚΙΣΜΟ ΤΩΝ	1.500.000,00

ΔΕΛΦΩΝ (ΔΗΜΟΤΙΚΟ PARKING)	
ΕΦΟΔΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΥΣΙΔΑ	
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΑΝΑΔΕΙΞΗ, ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΕΠΑΝΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΧΑΛΚΙΔΑΣ	3.000.000,00
ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	
ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΧΙΟΝΟΔΡΟΜΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΚΑΡΠΕΝΗΣΙΟΥ	5.350.000,00
ΜΝΗΜΕΙΑ - ΜΟΥΣΕΙΑ - ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ	
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΑΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΣ ΧΑΛΚΙΔΑΣ ΠΕ ΕΥΒΟΙΑΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	4.700.000,00
ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΑΡΧΑΙΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΔΕΛΦΩΝ	1.700.000,00
ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΚΕΛΥΦΟΥΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΑΓΙΟΥ ΛΕΩΝΙΔΗ ΚΛΑΥΣΙΟΥ	1.800.000,00
ΑΝΕΓΕΡΣΗ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ	2.450.000,00
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΑ	
ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ - ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΟΔΟΦΩΤΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ, ΜΕ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΣΑΝ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ (ΣΕΑ) ΜΕ 12ΕΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ	15.985.697,76

3 Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΟΥ ΠΠΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021 – 2025

Η αντιμετώπιση των μεγάλων προκλήσεων και η πληρέστερη αξιοποίηση των αναπτυξιακών δυνατοτήτων απαιτούν την αποτελεσματικότερη δυνατή κινητοποίηση όλων των διαθέσιμων πόρων, ιδιωτικών και δημόσιων, από εγχώριες πηγές και από το εξωτερικό. Για τη μέγιστη δυνατή κινητοποίηση ιδιωτικών πόρων, απαιτείται η συνέχιση της προσπάθειας δομικής αναδιάρθρωσης του παραγωγικού υποδείγματος της χώρας. Ταυτόχρονα, πολύ σημαντικό αναπτυξιακό μοχλό αποτελεί η αποτελεσματική κινητοποίηση των εθνικών δημόσιων πόρων για την υλοποίηση επενδύσεων.

3.1 ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ COVID-19 ΚΑΙ ΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ

Καθώς εξελίσσονται η υγειονομική και οικονομική κρίση (IOBE, 2020), γίνονται σταδιακά περισσότερο σαφείς οι κύριες πλευρές του προβλήματος. Πρώτον, παρά τις προσπάθειες σε παγκόσμιο επίπεδο, το υγειονομικό πρόβλημα δεν εξαλείφεται εύκολα, απαιτεί επιμονή στην αντιμετώπισή του και συντονισμό ανάμεσα στα κράτη. Αναμένεται να περιοριστεί, αλλά σταδιακά και σε βάθος μηνών ανάλογα και με τη σχετική επιστημονική πρόοδο. Δεύτερον, οι επιπτώσεις σε όλες τις οικονομίες αποδεικνύονται ήδη βαριές. Πέρα από το άμεσο πλήγμα στη δυνατότητα κατανάλωσης και παραγωγής, η χαμηλή ορατότητα για τους επόμενους μήνες μειώνει τη διάθεση για επενδύσεις, ενώ ιδιαίτερα σημαντικό είναι το πλήγμα στο διεθνές εμπόριο. Οι εκτιμήσεις για ύφεση τη φετινή χρονιά σε όλες τις μεγάλες οικονομίες και παγκοσμίως αναθεωρούνται προς το χειρότερο.

Στις 20 Μαρτίου 2020, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση για την ενεργοποίηση της γενικής ρήτηρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Η ρήτρα, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 1, στο άρθρο 6 παράγραφος 3, στο άρθρο 9 παράγραφος 1 και στο άρθρο 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 και στο άρθρο 3 παράγραφος 5 και στο άρθρο 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, διευκολύνει τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών σε περιόδους σοβαρής οικονομικής επιβράδυνσης. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή συμμερίστηκε την άποψη του Συμβουλίου ότι, δεδομένης της αναμενόμενης σοβαρής οικονομικής επιβράδυνσης που προκύπτει από την έξαρση της νόσου COVID-19, οι τρέχουσες συνθήκες επιτρέπουν την ενεργοποίηση της ρήτηρας. Στις 23 Μαρτίου 2020, οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών συμφώνησαν με την εκτίμηση της Επιτροπής. Η ενεργοποίηση της γενικής ρήτηρας διαφυγής επιτρέπει την προσωρινή απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου, εφόσον δεν τίθεται σε κίνδυνο η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών μεσοπρόθεσμα.

Οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας ενδέχεται να είναι άνισα κατανομημένες στις ελληνικές Περιφέρειες λόγω διαφορών στην εξειδίκευση, ιδίως σε περιοχές που εξαρτώνται σημαντικά από τον τουρισμό και, γενικότερα, από επιχειρηματικές δραστηριότητες με διά ζώσης επαφή με τους καταναλωτές. Αυτό το ενδεχόμενο συνεπάγεται σημαντικό κίνδυνο διεύρυνσης των περιφερειακών και εδαφικών ανισοτήτων στο εσωτερικό της Ελλάδας, δηλαδή επιδείνωση της ήδη παρατηρούμενης τάσης διεύρυνσης των

ανισοτήτων μεταξύ της πρωτεύουσας και ιδίως των νησιωτικών και ορεινών περιοχών, οι οποίες εντάθηκαν περαιτέρω κατά τα έτη της χρηματοπιστωτικής κρίσης. Σε συνδυασμό με τον κίνδυνο προσωρινής υπονόμησης της διαδικασίας σύγκλισης μεταξύ κρατών μελών, η τρέχουσα κατάσταση απαιτεί στοχευμένες απαντήσεις πολιτικών.

Στις 30 Απριλίου 2020, η Ελλάδα υπέβαλε το Εθνικό της Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων του 2020 και το οικείο Πρόγραμμα Σταθερότητας του 2020. Ως απάντηση στην πανδημία COVID-19, και στο πλαίσιο συντονισμένης ενωσιακής προσέγγισης, η Ελλάδα έχει λάβει δημοσιονομικά μέτρα για την αύξηση της ικανότητας του συστήματος υγείας της, την αναχαίτιση της πανδημίας και την ανακούφιση των ατόμων και των τομέων που έχουν πληγεί ιδιαίτερα. Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σταθερότητας του 2020, τα εν λόγω δημοσιονομικά μέτρα ανήλθαν στο 5,4 % του ΑΕΠ. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνεται προσωρινή οικονομική στήριξη για τους μισθωτούς, τους αυτοαπασχολούμενους, τις ατομικές επιχειρήσεις και ορισμένα ελεύθερα επαγγέλματα που πλήττονται από την πανδημία, καταβολή επιστρεπτέων προκαταβολών σε εταιρείες με μειωμένο κύκλο εργασιών, καταβολή εισφορών κοινωνικής ασφάλισης για εργαζομένους των οποίων οι συμβάσεις εργασίας έχουν ανασταλεί, αναβολή της καταβολής φόρων και εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένων των ρυθμίσεων πληρωμής φόρων με δόσεις, για τουλάχιστον τρεις μήνες για όλες τις εταιρείες, τους αυτοαπασχολούμενους και τους μισθωτούς που πλήττονται από την πανδημία του κορωνοϊού, επιδότηση τόκων για δάνεια σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και αύξηση των δαπανών για την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Επιπλέον, η Ελλάδα ανακοίνωσε μέτρα τα οποία, χωρίς να έχουν άμεση δημοσιονομική επίπτωση, θα συμβάλουν στη στήριξη της ρευστότητας για τις επιχειρήσεις.

Υπό το πρίσμα της έκτακτης ανάγκης αντιμετώπισης των αρνητικών κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πρόσφατης εμφάνισης της πανδημίας του νέου κορωνοϊού COVID-19, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχώρησε στην σύσταση της πρωτοβουλίας Coronavirus Response Investment Initiative (CRII) για την στοχευμένη και άμεση κινητοποίηση υφιστάμενων, αλλά και νέων χρηματοδοτικών εργαλείων. Αναλυτικότερα, η Επιτροπή ενέκρινε, στις 3 Απριλίου 2020, βάσει του προσωρινού πλαισίου, ένα ελληνικό καθεστώς ενισχύσεων για τη στήριξη της ελληνικής οικονομίας, υπό τις σημερινές συνθήκες της πανδημίας του κορωνοϊού. Η αντίδραση της οικονομικής πολιτικής και, κυρίως, οι εξελίξεις στην αγορά εργασίας θα καθορίσουν τη βραχυμεσοπρόθεσμη προοπτική της οικονομίας και την πιθανότητα να βρεθεί σε μια νέα παρατεταμένη περίοδο ύφεσης και στασιμότητας.

3.2 Το Όραμα για την Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας

Το όραμα της στρατηγικής της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025, συνδέεται άρρηκτα με τη διαρκή έμφαση και επιδίωξη της ανάπτυξης και ποιοτικής αναβάθμισης του κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος, μεταβάλλοντας προοδευτικά το αναπτυξιακό πρότυπο με γνώμονα την εισαγωγή κρίσιμων στοιχείων που σχετίζονται με την στήριξη των διαφοροποιημένων αναγκών των επιμέρους κοινωνικών ομάδων, τον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής δραστηριότητας με πτυχές καινοτομίας και εξωστρέφειας, τη διεύρυνση της απασχόλησης και των δυνατοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού, παράλληλα με την ασφαλή προστασία και ανάδειξη του οικολογικού και πολιτιστικού πλούτου, λαμβάνοντας υπόψη οριζόντια τη διάσταση της άμβλυνσης των χωρικών ανισοτήτων στην Περιφέρεια.

Το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας Στερεάς συνίσταται στο να μπορεί να απαντά στις απειλές και να προωθεί τις ευκαιρίες που της παρουσιάζονται και να αναπτύσσει τις δυνατότητες της.

Για την υλοποίηση αυτού του οράματος η Περιφέρεια Στερεάς πρέπει στο τέλος της περιόδου 2021-2025 να έχει επιτύχει τα παρακάτω:

1. Να συνδυάζει καταλλήλως την αναπτυξιακή συνεισφορά όλων των παραγωγικών τομέων, να επιβάλλει τη συμβολή τους στη συνολική ανταγωνιστικότητα της, να έχει περιορίσει τον αναπτυξιακό δυϊσμό και να έχει επιτύχει σε σημαντικό βαθμό την ομογενοποίηση του οικονομικού και κοινωνικού της χώρου.
2. Να έχει επιτύχει ένα αξιόλογο επίπεδο διατηρησιμότητας της ανάπτυξης και να έχει ενσωματώσει τις απαιτήσεις της αειφορίας στην οικονομική δραστηριότητα και στη χρήση του χώρου.
3. Να συνδυάζει με επιτυχία και στο καταλληλότερο εκάστοτε μίγμα, τον στρατηγικό ρόλο των περιφερειακών μηχανισμών, τη συνεχή επέκταση της επιχειρηματικότητας, την παραγωγική κινητοποίηση των ενδογενών χρηματοδοτικών πόρων και την προσέλκυση εξωτερικών επενδύσεων και δραστηριοτήτων υψηλής τεχνογνωσίας
4. Να διασφαλίσει την προστασία και την αποκατάσταση του περιβάλλοντος από την αυθαίρετη οικιστική δραστηριότητα αλλά και την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος (σε συνεργασία με τις δράσεις του ΕΤΑ για την ενίσχυση της αειφορικής αλιείας).

Το όραμα της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας, ανεξαρτήτως δυνατότητας χρηματοδότησης από το παρόν χρηματοδοτικό πλαίσιο του ΠΠΑ, συμπληρώνεται και από σημαντικές παρεμβάσεις που αποτελούν διαχρονικά στρατηγικά αναπτυξιακά ζητούμενα και αναμένεται να συμβάλλουν καθοριστικά στην στόχευση του ΠΠΑ και των υπόλοιπων χρηματοδοτικών προγραμμάτων που αφορούν στην Περιφέρεια. Οι εν λόγω παρεμβάσεις αφορούν στην ενίσχυση του ερευνητικού οικοσυστήματος μέσω της δημιουργίας αυτόνομου Πανεπιστημίου Στερεάς Ελλάδας, στην συμπλήρωση των βασικών οδικών αξόνων (Λαμία – Καρπενήσι, οριζόντιος και διαμήκης άξονας Εύβοιας, Διαγώνιος άξονας Φωκίδας), στην ανέγερση του Διοικητηρίου και του Δικαστικού μεγάρου Λαμίας, στην πολυεπίπεδη και διασυνδεδεμένη με όλους τους αναπτυξιακούς τομείς περαιτέρω στρατηγική ανάδειξη των ιστορικών και πολιτιστικών τόπων των Δελφών και Θερμοπυλών, την υλοποίηση έργων του masterplan του Λιμένα Χαλκίδας, στα στρατηγικά έργα πρωτογενούς τομέα σε Κωπαΐδα κλπ

3.3 ΑΝΑΛΥΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΑΝΑ ΞΕΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Το χρηματοδοτικό πλαίσιο του ΠΠΑ και τα πλεονεκτήματα που το συνοδεύουν, σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό και με την προσαύξηση της δυνατότητας της Περιφέρειας να υλοποιήσει μια σειρά από απαραίτητες, αλλά και εξειδικευμένες μελέτες οι οποίες θα λειτουργήσουν προπαρασκευαστικά για την υλοποίηση έργων και δράσεων και από άλλες χρηματοδοτικές πηγές, στην κατεύθυνση της συνέργειας και συμπληρωματικότητας των περιφερειακών πρωτοβουλιών, καλύπτοντας με αυτή την προσέγγιση το σύνολο των καταγεγραμμένων αναγκών και προκλήσεων. Ιδιαίτερα μέριμνα λαμβάνεται στην προώθηση έργων και δράσεων συμπληρωματικά και χωρίς επικαλύψεις, με παράλληλα χρηματοδοτικά πλαίσια, όπως το ΠΕΠ και τα Τομεακά προγράμματα του ΕΣΠΑ, το πρόγραμμα Αντώνης Τρίτσης, το Ταμείο Ανάκαμψης.

Η στρατηγική της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025 περιλαμβάνει τους ακόλουθους επιμέρους Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους ανά γενικό Αναπτυξιακό Στόχο του ΕΠΑ:

Έξυπνη Ανάπτυξη

Για την επίτευξη του στόχου της έξυπνης ανάπτυξης η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σκοπεύει να κινηθεί στους ακόλουθους Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους:

i. Έξυπνη Διακυβέρνηση. Η ολοκλήρωση της ψηφιακής διασύνδεσης των μονάδων της δημόσιας διοίκησης, η δημιουργία ψηφιακών καναλιών αλληλεπίδρασης των πολιτών και των επιχειρήσεων με τη Δημόσια Διοίκηση καθώς και η διεύρυνση των δυνατοτήτων χρησιμοποίησης καινοτόμων εργαλείων απομακρυσμένης εργασίας αποτελούν προτεραιότητα της Περιφέρειας, καθώς μειώνει τον χρόνο εκτέλεσης ενεργειών και βελτιώνει την ποιότητα του παραγόμενου αποτελέσματος.

ii. Καινοτομία κι Επιχειρηματικότητα. Η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σκοπεύει να ενδυναμώσει το ρόλο της, ως ένας εκ των θεσμικών παραγόντων (μαζί με τα πανεπιστήμια και τις επιχειρήσεις), που συμβάλλουν στη διαμόρφωση των κατάλληλων συνθηκών για την προώθηση της Έρευνας και Ανάπτυξης (R&D) και τη δημιουργία νέων θεσμικών και κοινωνικών σχημάτων για την παραγωγή, μεταφορά και εφαρμογή της γνώσης που οδηγεί στην καινοτομία. Η δημιουργία Περιφερειακού Κέντρου Έρευνας και Καινοτομίας θα συμβάλει στην περαιτέρω ανάπτυξη της Έρευνας και Ανάπτυξης (R&D) και την προώθηση των αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις. Κρίσιμο στοιχείο σε αυτό τον Στόχο, αποτελεί και η έμμεση και άμεση στήριξη των υφιστάμενων, αλλά και νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, με έμφαση στην στήριξη της συνδυαστικής δημιουργικότητας και την αξιοποίηση νέων καινοτομικών εργαλείων και τρόπων οργάνωσης. Στο ίδιο πλαίσιο, η διεύρυνση των ακαδημαϊκών και ερευνητικών μονάδων, ή ακόμα και η σύσταση αυτοτελούς Πανεπιστημίου στην Περιφέρεια, θα ενίσχυε σημαντικά το ερευνητικό και επιχειρηματικό οικοσύστημα, συμβάλλοντας στην ώσμωση των ερευνητικών αποτελεσμάτων με την παραγωγική τοπική διαδικασία, στην κατεύθυνση της περαιτέρω ενσωμάτωσης της καινοτομίας και της αξιοποίησης των συγκριτικών αναπτυξιακών πλεονεκτημάτων της περιοχής. Η διεύρυνση του τοπικού ακαδημαϊκού οικοσυστήματος αναμένεται να διοχετεύσει πολλαπλά οφέλη οριζόντια και στους υπόλοιπους Ειδικούς Στόχους του ΠΠΑ.

iii. Έξυπνες πόλεις. Οι έξυπνες πόλεις αποτελούν περιβάλλοντα που βελτιώνουν τις ανθρώπινες ικανότητες δημιουργικότητας, μάθησης και καινοτομίας. Δημιουργούνται από την συνένωση τοπικών συστημάτων καινοτομίας που λειτουργούν μέσα στις πόλεις με ψηφιακά δίκτυα και εφαρμογές της κοινωνίας της πληροφορίας. Η συνεργασία των δημόσιων φορέων πολιτικής με καινοτόμες επιχειρηματικές πρωτοβουλίες, τα ακαδημαϊκά ινστιτούτα, παράλληλα με την απαραίτητη συμμετοχικότητα των πολιτών, αποτελούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την ενίσχυση της έννοιας της έξυπνης λειτουργίας των αστικών κέντρων στην Περιφέρεια.

iv. Ενίσχυση της ψηφιακής οικονομίας. Με σκοπό τη βελτίωση της παραγωγικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων με έμφαση στην εφαρμογή ΤΠΕ στη βιομηχανική παραγωγή, στον τουρισμό και στον πολιτισμό και στις συναλλαγές στα αγαθά, στις υπηρεσίες και στις εξαγωγές. Κρίσιμο στοιχείο σε αυτό τον Στόχο, αποτελεί και η έμμεση και άμεση στήριξη των υφιστάμενων, αλλά και νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, με έμφαση στην στήριξη της συνδυαστικής δημιουργικότητας και την αξιοποίηση νέων καινοτομικών εργαλείων και τρόπων οργάνωσης.

v. Ψηφιακές υπηρεσίες ολοκληρωμένης υποστήριξης και επανάχρηση των δεδομένων. Δημιουργία ψηφιακών υπηρεσιών απομακρυσμένης πρόσβασης πολιτών στις υπηρεσίες της Περιφέρειας, ώστε να αξιοποιούνται οι πηγές δεδομένων της Δημόσιας Διοίκησης, με στόχο την προσαρμογή στη νέα ψηφιακή εποχή, όπου τα δεδομένα, η γνώση και οι προσωποποιημένες υπηρεσίες καθορίζουν τις εξελίξεις.

Πράσινη Ανάπτυξη:

Για την επίτευξη του στόχου της πράσινης ανάπτυξης η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σκοπεύει να κινηθεί στους ακόλουθους Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους:

i. Παρακολούθηση των περιβαλλοντικών δεδομένων. Η Περιφέρειά μας έχει πληγεί από έντονα καιρικά φαινόμενα τα οποία έχουν δημιουργήσει πολλές καταστροφές σε δίκτυα και υποδομές καθιστώντας την πρόληψη & διαχείριση των κινδύνων της κλιματικής αλλαγής βασική προτεραιότητα του σχεδιασμού μας.

ii. Ανάπτυξη υποδομών προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Υψηλή προτεραιοποίηση αποδίδει η ΠΣΤΕ στην ανάπτυξη υποδομών για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά, εγγειοβελτιώσεις, κλπ). Η διασφάλιση της προστασίας των φυσικών πόρων της Περιφέρειας αποτελεί πρωταρχική προϋπόθεση για την προώθηση των αναπτυξιακών δράσεων του προγράμματος, διασφαλίζοντας μια συνεκτική και ισορροπημένη σχέση μεταξύ των ανθρώπινων παραγωγικών δραστηριοτήτων και της διατήρησης του πολύτιμου φυσικού πλούτου της Περιφέρειας.

iii. Διαχείριση αποβλήτων. Το ΠΕΣΔΑ Στερεάς Ελλάδας έχει θέσει στόχους για τη διαχείριση των αποβλήτων για την επίτευξη των οποίων απαιτείται η ολοκλήρωση σειράς έργων χαρακτηριζόμενων ως έργα α' και β' χρηματοδοτικής προτεραιότητας. Η ολοκλήρωση των έργων α' χρηματοδοτικής προτεραιότητας αποτελεί βασικό πυλώνα του σχεδιασμού της Περιφέρειας.

iv. Πράσινες πόλεις/ Ενεργειακή απόδοση. Η δημιουργία "Πράσινων πόλεων" μέσω ενίσχυσης δράσεων αστικής ανάπτυξης και διάχυσης τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης κτηρίων και την αναβάθμιση των παραγωγικών διαδικασιών, αποτελεί επίσης στόχο της ΠΣΤΕ.

v. Κυκλική οικονομία. Η Περιφέρεια υστερεί σημαντικά στην ενσωμάτωση των αρχών της κυκλικής οικονομίας και απαιτείται περαιτέρω μελέτη για τον προσδιορισμό των αναγκαίων βημάτων για την προώθηση της. Η εξασφάλιση της βιώσιμης ανάπτυξης στις περιοχές βιομηχανικής συγκέντρωσης και η περαιτέρω προσέλκυση επενδύσεων απαιτεί πρωτοβουλίες οι οποίες θα περιορίσουν το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της βιομηχανικής δραστηριότητας και θ' αυξήσουν τη φέρουσα ικανότητα των βιομηχανικών περιοχών.

Κοινωνική Ανάπτυξη

Για την επίτευξη του στόχου της κοινωνικής ανάπτυξης η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σκοπεύει να κινηθεί στους ακόλουθους Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους:

i. Υγεία. Ενίσχυση υποδομών και προμήθεια εξοπλισμού. Συστηματική επιτήρηση και καταγραφή παραγόντων κινδύνου υγείας του πληθυσμού, οργάνωση και επιχειρησιακή στήριξη δράσεων για τον έλεγχο και περιορισμό των επιπτώσεών τους και τη διαφύλαξη της υγείας

ii. Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού. Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού (α. 1 παρ. 4 ν. 4019/2011) στο εργατικό δυναμικό και ενίσχυση των δομών ενσωμάτωσης αυτών.

iii. ΑΜΕΑ. Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ

iv. Εκπαίδευση. Ανάπτυξη κι εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης

v. Κοινωνικές επενδύσεις. Υποδομές και δράσεις βελτίωσης της ποιότητας ζωής των κατοίκων

vi. Αθλητισμός. Ανάπτυξη και συντήρηση υποδομών στον τομέα του αθλητισμού

vii. Ανάπτυξη του οικοσυστήματος της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας. Δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος, που θα διευκολύνει τη συμμετοχή όσων πολιτών το επιθυμούν σε παραγωγικές δραστηριότητες που αναπτύσσονται με σεβασμό στον άνθρωπο και το περιβάλλον και οργανώνονται με τη διάχυση πρακτικών δημοκρατίας, ισότητας, αλληλεγγύης και συνεργασίας μεταξύ των συμμετεχόντων και των τοπικών κοινωνιών.

Ανάπτυξη υποδομών

Για την επίτευξη του στόχου της ανάπτυξης υποδομών η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σκοπεύει να κινηθεί στους ακόλουθους Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους:

i. Δίκτυα & Μεταφορές. Η εξέλιξη της Περιφέρειας σε κόμβο δικτύων μεταφορών, εθνικού και ευρωπαϊκού επιπέδου, αποτελεί κεντρική προτεραιότητα του σχεδιασμού μας. Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάζονται έργα για την επέκταση, τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων υποδομών (ενεργειακά δίκτυα, δίκτυα επικοινωνιών, οδικά δίκτυα, λιμάνια, υδατοδρόμια κλπ). Επιπλέον σχεδιάζονται έργα που θα συμβάλλουν στην άρση των ελλείψεων του υφιστάμενου οδικού δικτύου, των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και της επικινδυνότητας για τους κατοίκους συγκεκριμένων περιοχών. Τέλος, σχεδιάζονται έργα για την ενίσχυση της οδικής ασφάλειας. Η μεταφορική διάσταση της απόδοσης έμφασης στην υλοποίηση επιπρόσθετων παρακαμπτήριων οδών, με δεδομένη τη διάσχιση της Περιφέρειας από τον κεντρικού εθνικού αυτοκινητόδρομο, αλλά και την αναγκαιότητα ισόρροπης και δίκαιης διασύνδεσης του με την περιφερειακή ενδοχώρα, θα απέδιδε πολλαπλά οφέλη, μεταφορικά, ασφάλειας αλλά και αναπτυξιακά.

ii. Εφοδιαστική αλυσίδα. Προτεραιότητα της Περιφέρειας αποτελεί η ενίσχυση δράσεων που θα συμβάλουν στον μετριασμό της ενδοπεριφερειακής ανισορροπία σε σχέση με υποδομές σχετιζόμενες με την εφοδιαστική αλυσίδα. Κρίσιμη παράμετρο αποτελεί η παράλληλη ενίσχυση και αναβάθμιση των σημαντικών μεταφορικών κόμβων στην περιοχή, οι οποίοι αναμένεται να διευκολύνουν την ανάπτυξη της εφοδιαστικής αλυσίδας και την παροχή ενός ισορροπημένου δικτύου ακόμα και για τις πιο απομονωμένες και δυσπρόσιτες περιοχές.

iii. Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών. Νέες θεματικές χωρικές επενδύσεις που συμβάλλουν στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη των περιοχών και στην άμβλυση των χωρικών ανισοτήτων.

Ενίσχυση εξωστρέφειας

Για την επίτευξη του στόχου της ενίσχυσης της εξωστρέφειας η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας σκοπεύει να κινηθεί στους ακόλουθους Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους:

i. Πολιτισμός. Προτεραιότητά μας είναι η προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος αλλά και ο εκσυγχρονισμός μουσείων και πολιτιστικών κέντρων, ώστε να προστατευθεί η πολιτιστική κληρονομία και να ενισχυθεί το τουριστικό προϊόν της περιοχής μας.

ii. Πρώθηση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ως προορισμού τεσσάρων εποχών. Πρώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές καθώς και πρώθηση - ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού.

iii. Εξωστρέφεια αγροδιατροφικού και μεταποιητικού τομέα. Η διευκόλυνση της συμμετοχής των παραγωγών και των επιχειρήσεων σε διεθνείς - εγχώριες εκθέσεις, σε εμπορικές αποστολές, και θα αυξήσει την εξωστρέφεια συμβάλλοντας στην πρώθηση των τοπικών προϊόντων. Η έμμεση και άμεση στήριξη των υφιστάμενων, αλλά και νέων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών, σε συνδυασμό με τις δράσεις του πρώτου Αναπτυξιακού Στόχου, με έμφαση

στην στήριξη της συνδυαστικής δημιουργικότητας και την αξιοποίηση νέων καινοτομικών εργαλείων και τρόπων οργάνωσης αποτελεί κρίσιμο στοιχείο.

IV. Δημιουργία Οργανισμού Διαχείρισης Προορισμού Αποτελεί έναν μηχανισμό που θα συνεργεί με άλλους τοπικούς οργανισμούς και φορείς, με σκοπό την ανάδειξη της Περιφέρειας σε προορισμό διεθνούς εμβέλειας. Θα σχεδιάζει και υλοποιεί ολοκληρωμένα σχέδια τουριστικής προβολής, σε συνεργασία με κάθε εμπλεκόμενο φορέα στον τομέα του τουρισμού (επιμελητήρια, ενώσεις ξενοδόχων, Δήμους, παραγωγούς τοπικών προϊόντων, εφορείες αρχαιοτήτων, πολιτιστικοί σύλλογοι).

Σημειώνεται, ότι στην Στρατηγική του ΠΠΑ της Στερεάς Ελλάδας προστίθεται **έκτος Άξονας Προτεραιότητας, που αφορά στην υλοποίηση έργων Τεχνικής Βοήθειας**. Οι κατηγορίες δράσεων του Άξονα αναλύονται σε επόμενη ενότητα.

3.4 ΕΙΔΙΚΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΠΑ

Βάσει της πρότερης ανάλυσης στο πλαίσιο παρουσίασης της Στρατηγικής του ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας ανά γενικό Αναπτυξιακό Στόχο, προκύπτουν οι παρακάτω Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι, οι οποίοι παρουσιάζονται στον παρακάτω Πίνακα.

Πίνακας 4: Γενικοί και Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι της Στρατηγικής ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας

Γενικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι
1. Έξυπνη Ανάπτυξη	1.1 Έξυπνη Διακυβέρνηση
	1.2 Καινοτομία κι Επιχειρηματικότητα
	1.3 Έξυπνες πόλεις
	1.4 Ενίσχυση της ψηφιακής οικονομίας
	1.5 Ψηφιακές υπηρεσίες ολοκληρωμένης υποστήριξης και επανάχρηση των δεδομένων
2. Πράσινη Ανάπτυξη	2.1 Παρακολούθηση των περιβαλλοντικών δεδομένων
	2.2 Ανάπτυξη υποδομών προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος
	2.3 Διαχείριση αποβλήτων
	2.4 Πράσινες πόλεις/ Ενεργειακή απόδοση
	2.5 Κυκλική οικονομία
3. Κοινωνική Ανάπτυξη	3.1 Υγεία.
	3.2 Ευπαθείς Ομάδες Πληθυσμού
	3.3 ΑΜΕΑ
	3.4 Εκπαίδευση
	3.5 Κοινωνικές επενδύσεις
	3.6 Αθλητισμός
	3.7 Ανάπτυξη του οικοσυστήματος της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
4. Ανάπτυξη υποδομών	4.1 Δίκτυα & Μεταφορές
	4.2 Εφοδιαστική αλυσίδα

Γενικοί Αναπτυξιακοί Στόχοι	Ειδικό Αναπτυξιακό Στόχοι
	4.3 Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών
5. Ενίσχυση εξωστρέφειας	5.1 Πολιτισμός
	5.2 Προώθηση της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας ως προορισμού τεσσάρων εποχών
	5.3 Εξωστρέφεια αγροδιατροφικού και μεταποιητικού τομέα
	5.4 Δημιουργία Οργανισμού Διαχείρισης Προορισμού

Πηγή : ίδια Επεξεργασία

3.5 ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΠΠΑ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΩΝ ΠΠΑ

Η διάρθρωση της στρατηγική της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025 ανά Αναπτυξιακό Στόχο αντιστοιχίζεται με τις προτεραιότητες του ΕΠΑ ως ακολούθως.

Έξυπνη Ανάπτυξη :

Οι Προτεραιότητες στον τομέα αυτό της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας αντιστοιχίζονται με τις ακόλουθες προτεραιότητες του ΕΠΑ:

- ❖ 1.1 Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής
- ❖ 1.3 Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
- ❖ 1.4 Συστάδες ανάπτυξης
- ❖ 1.5 Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα (αυτοματοποίηση της παραγωγής, αξιοποίηση της συνδεσιμότητας και των μεγάλων όγκων δεδομένων, διαδίκτυο των πραγμάτων, cloud computing κλπ)
- ❖ 1.6 Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση (ηλεκτρονική διακυβέρνηση, ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, ηλεκτρονική ένταξη, ηλεκτρονική μάθηση, κλπ)
- ❖ 1.8 Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης
- ❖ 1.10 Έξυπνες πόλεις
- ❖ 1.11 Ψηφιακές δεξιότητες και ψηφιακή ένταξη

Πράσινη Ανάπτυξη:

Οι Προτεραιότητες στον τομέα αυτό της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδα αντιστοιχίζονται με τις ακόλουθες προτεραιότητες του ΕΠΑ:

- ❖ 2.1. Ενεργειακή απόδοση
- ❖ 2.3. Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων
- ❖ 2.4. Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων
- ❖ 2.6. Παροχή πόσιμου νερού & διαχείριση υδάτων & υγρών αποβλήτων
- ❖ 2.7. Πράσινη επιχειρηματικότητα (επαναχρησιμοποίηση, διαχείριση γεωργικών αποβλήτων με χρήση ΑΠΕ κλπ)

- ✧ 2.8. Στήριξη φιλικών προς το περιβάλλον διεργασιών παραγωγής & αποδοτικής χρήσης πόρων
- ✧ 2.9. Ανάπτυξη υποδομών και προστασία περιβάλλοντος (μικρά φράγματα, αρδευτικά δίκτυα, ύδρευση - αποχέτευση, αντιπλημμυρικά κλπ)
- ✧ 2.10. Ανάδειξη, προστασία και αξιοποίηση της φυσικής κληρονομιάς (βιοποικιλότητα, περιοχές Natura κλπ)
- ✧ 2.11. Πράσινες πόλεις (αστικές αναπλάσεις, εκσυγχρονισμός στόλου αστικών μεταφορών κλπ)

Κοινωνική Ανάπτυξη

Οι Προτεραιότητες στον τομέα αυτό της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδα αντιστοιχίζονται με τις ακόλουθες προτεραιότητες του ΕΠΑ:

- ✧ 3.1. Υγεία - υποδομές, εξοπλισμός
- ✧ 3.2. Τόνωση των πολιτικών απασχόλησης (προγράμματα επιχειρηματικής κατάρτισης, μικροπιστώσεις για επιχειρηματικά σχέδια ανέργων κλπ.)
- ✧ 3.3. Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού (α. 1 παρ. 4 ν. 4019/2011) στο εργατικό δυναμικό
- ✧ 3.4. Ενίσχυση υποδομών για βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης ΑΜΕΑ
- ✧ 3.5. Κοινωνικές επενδύσεις (πχ στήριξη της οικογένειας, ενίσχυση προσχολικής αγωγής)
- ✧ 3.8. Ανάπτυξη και Εκσυγχρονισμός Υποδομών όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης (μετάβαση σε αποκεντρωμένο σύστημα μεγαλύτερων και λιγότερων μονάδων, ενίσχυση ψηφιακών και λοιπών υποδομών, επιμόρφωση εκπαιδευτικών κλπ.)
- ✧ 3.11. Ενσωμάτωση Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού (α. 1 παρ. 4 ν. 4019/2011) στην εκπαίδευση.
- ✧ 3.13. Υποδομές στον τομέα του αθλητισμού
- ✧ 3.14. Ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών - στήριξη τοπικών πρωτοβουλιών

Ανάπτυξη υποδομών

Οι Προτεραιότητες στον τομέα αυτό της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδα αντιστοιχίζονται με τις ακόλουθες προτεραιότητες του ΕΠΑ:

- ✧ 4.1. Υποδομές ΤΠΕ
- ✧ 4.2. Ενεργειακά δίκτυα και υποδομές
- ✧ 4.3. Λιμενικές υποδομές
- ✧ 4.5. Οδικές υποδομές
- ✧ 4.7. Υδατοδρόμια
- ✧ 4.8. Οδική ασφάλεια
- ✧ 4.10. Πολυτροπική και αστική κινητικότητα
- ✧ 4.11. Επενδύσεις στην Εφοδιαστική αλυσίδα

Ενίσχυση εξωστρέφειας

Οι Προτεραιότητες στον τομέα αυτό της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδα αντιστοιχίζονται με τις ακόλουθες προτεραιότητες του ΕΠΑ :

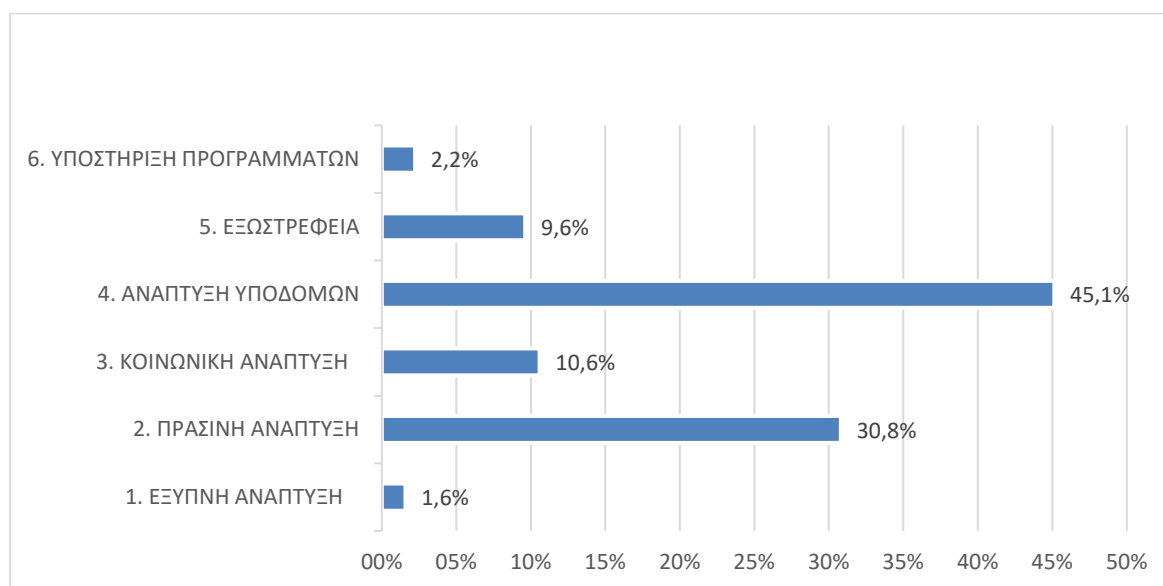
- ✧ 5.1. Προώθηση τουρισμού με έμφαση στις ανερχόμενες και μη παραδοσιακές αγορές
- ✧ 5.2. Προώθηση και ανάπτυξη υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού (health&wellness, citybreak, αγροτουρισμός, ορειβατικός τουρισμός κλπ.)
- ✧ 5.3. Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος
- ✧ 5.4. Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς
- ✧ 5.5. Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα
- ✧ 5.6. Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού
- ✧ 5.7. Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες
- ✧ 5.8. Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές
- ✧ 5.9. Ανάπτυξη και προώθηση προϊόντων με προστατευόμενη ονομασία προέλευσης (ΠΟΠ) και προστατευόμενη γεωγραφική ένδειξη (ΠΓΕ)
- ✧ 5.11. Προώθηση ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό (συμμετοχή σε εκθέσεις, εμπορικές αποστολές κλπ.).

4 ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΠΠΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ο προϋπολογισμός του ΠΠΑ Στερεάς Ελλάδας και η κατανομή του στους Αναπτυξιακούς Στόχους της Στρατηγικής και επιμέρους προτεραιότητες, όπως αντλούνται από το ΕΠΑ, αποτυπώνεται στον ακόλουθο Πίνακα.

Πίνακας 5: ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2021-2025			
Χρηματοδοτικό Σχέδιο			
Α/Α	ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΠΠΑ	Προϋπολογισμός	Συμβολή (%) στο ΠΠΑ
1	ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	4.120.000,00	1,6%
2	ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	79.800.000,00	30,8%
3	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	27.450.000,00	10,6%
4	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ	116.900.000,00	45,1%
5	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑΣ	24.950.000,00	9,6%
7	ΔΑΠΑΝΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ	5.780.000,00	2,2%
ΣΥΝΟΛΟ ΠΠΑ		259.000.000,00	100,0%

Σχήμα 2: Ποσοστιαία κατανομή Προϋπολογισμού του ΠΠΑ σε Αναπτυξιακούς Στόχους

5 ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΈΡΓΩΝ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το Πρόγραμμα Περιφερειακής Ανάπτυξης της Στερεάς Ελλάδας, βάσει και της καταγραφής των αναγκών και των ελλείψεων που έχει παρατεθεί, παρουσιάζει ένα συνεκτικό μίγμα πολιτικής και δράσεων, δίνοντας ωστόσο έμφαση με το μισό περίπου χρηματοδοτικό πλαίσιο στην υλοποίηση έργων ανάπτυξης υποδομών. Τα έργα υποδομών και ιδίως αυτά που χαρακτηρίζονται ως μεγάλα έργα, αποτελούν ουσιαστικά τομή για τη χωρική ενότητα που υλοποιούνται, επιφέροντας σημαντικές επιπτώσεις στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Αφορούν ουσιαστικά παρεμβάσεις με ιδιαίτερα βαρύτητα, διότι έρχονται να καλύψουν ανάγκες που δεν κατέστη εφικτό να αντιμετωπιστούν με πρότερα χρηματοδοτικά πλαίσια.

Η υλοποίηση των εν λόγω έργων αναμένεται να έχει οικονομικές επιπτώσεις, με άμεσο αντίκτυπο σε τομείς όπως η εργασία, το εμπόριο, το εισόδημα και άλλες εν γένει οικονομικές δραστηριότητες. Επίσης, οι επιπτώσεις αυτές σχετίζονται με την παραγωγική διαδικασία, την χωρική κατανομή και εγκατάσταση των επιχειρήσεων, την βελτίωση της απασχόλησης, την προσέλκυση επενδύσεων, την ανάπτυξη του τουρισμού κ.α., ικανοποιώντας με αυτό τον τρόπο το περιεχόμενο της στόχευσης για Έξυπνη Ανάπτυξη και Ενίσχυση της Εξωστρέφειας.

Όπως προαναφέρθηκε, η Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας βρίσκεται σε μια ευνοϊκή γεωγραφική θέση που την καθιστά σημαντικό κόμβο δικτύων μεταφορών, επικοινωνίας κι ενέργειας, καθώς διασχίζεται από εθνικά δίκτυα μεταφορών (ΠΑΘΕ, Σιδηρόδρομος), διαθέτει σημαντικά λιμάνια και σύνδεση με το δίκτυο φυσικού αερίου. Όπως και στις προηγούμενες περιόδους όπου κατασκευάστηκαν σημαντικά έργα υποδομών, έτσι και κατά τον τρέχοντα αναπτυξιακό σχεδιασμό περιλαμβάνεται μεγάλος αριθμός έργων και κυρίως μεγάλων, τα οποία αφορούν τη βελτίωση Εθνικών, Περιφερειακών και Τοπικών οδών, την ενεργειακή αναβάθμιση του συστήματος οδοφωτισμού, την επέκταση λιμανιών, τη δημιουργία υδατοδρομίων, την προστασία του περιβάλλοντος κ.α., καλύπτοντας υπό αυτό το πρίσμα την στόχευση για τους πυλώνες της Πράσινης Ανάπτυξης και της Ανάπτυξης των Υποδομών.

Η προώθηση των μεγάλων έργων, εντούτοις, αναμένεται να επιφέρει και σημαντικά οφέλη στην κοινωνική διάσταση και συνοχή της Περιφέρειας, μιας και προφανείς επιπτώσεις επιδιώκεται να είναι η αναβάθμιση της καθημερινότητάς και της ποιότητας ζωής σε ένα πιο λειτουργικό αστικό περιβάλλον, όπως και σε ένα προστατευμένο φυσικό τοπίο με μέριμνα για την αειφόρο διατήρησή τους. Η ενίσχυση και διασφάλιση των βασικών υποδομών σε μια περιοχή συνδέεται οριζόντια (έχει εντοπισθεί σε κάθε διεθνές παράδειγμα) με βελτίωση της κοινωνικής ζωής, της οικονομικής δραστηριότητας, της απασχόλησης και της δυνατότητας αποδοτικότερης αξιοποίησης των τοπικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων, που είναι και το ζητούμενο για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη κάθε χωρικής ενότητας.

Ως προς την παραγωγική δραστηριότητα:

Τα μεγάλα έργα που αφορούν μεταφορικές υποδομές επηρεάζουν σημαντικά τον βαθμό αλληλεπίδρασης των παραγωγικών δραστηριοτήτων τόσο στην περιοχή διέλευσής τους όσο και στο σύνολο των περιφερειών, ακόμα και σε εθνικό επίπεδο. Η βελτίωση της προσβασιμότητας των τοπικών κοινοτήτων, πόλεων και περιφερειών ενισχύει την πρόσβαση στις αγορές. Η δυνατότητα αυτή διευκολύνει σημαντικά την διάθεση των τοπικών προϊόντων και υλών σε περισσότερα σημεία αυξάνοντας την παραγωγική διαδικασία. Βέβαια, οι

αναπτυξιακές δυνατότητες που δημιουργούνται από τη βελτίωση συγκεκριμένα των μεταφορικών υποδομών προϋποθέτει την ύπαρξη ανάλογης περιφερειακής στρατηγικής αλλά και τη βούληση της επιχειρηματικής κοινότητας και των τοπικών κοινωνιών για να εξελιχθούν.

Επίσης, παραγωγικοί τομείς που θα μπορούσαν να ευνοηθούν μακροπρόθεσμα από την υλοποίηση ανάλογων μεγάλων έργων υποδομών είναι ο πρωτογενής και ο δευτερογενής τομέας κυρίως μέσα από την παραγωγή και μεταποίηση προϊόντων αλλά και ο τριτογενής τομέας κυρίως μέσα από την ανάπτυξη του τουρισμού και των υπηρεσιών. Αυτός είναι και ένας λόγος για τον οποίο πολλοί τοπικοί παραγωγικοί φορείς πίεζαν διαχρονικά για την κατασκευή των μεγάλων αυτών έργων.

Ως προς την προσέλκυση επενδύσεων:

Η ολοκλήρωση των παλαιών και η δημιουργία νέων έργων υποδομών αναμένεται να συμβάλει και στην προσέλκυση νέων επενδύσεων. Μεγάλα έργα όπως η ολοκλήρωση των οδικών αξόνων, η βελτίωση και επέκταση των λιμανιών κ.α. είναι δυνατό να αποτελέσουν κίνητρο για την εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων κυρίως στη Στερεά Ελλάδα τόσο στις περιοχές από τις οποίες διέρχεται ο ΠΑΘΕ όσο και από αυτές που μπορούν να εξυπηρετήσουν θαλάσσιες μεταφορές. Επίσης, η δυνατότητα της γρήγορης πρόσβασης των τοπικών επιχειρήσεων απευθείας στις ευρωπαϊκές αγορές μπορεί να ενισχύσει την εφαρμογή νέων παραγωγικών μοντέλων και καινοτόμων μεθόδων επεξεργασίας, ανάπτυξης και προώθησης των προϊόντων.

Ως προς την προσέλκυση απασχόλησης:

Επιπλέον, δημιουργία έργων υποδομών και άλλων μεγάλων έργων είναι δυνατό η προσφέρει νέες αναπτυξιακές δυνατότητες στην Περιφέρεια με παράλληλη θετική επίπτωση και στην απασχόληση. Η κατασκευή αυτών των έργων απαιτεί σημαντικό αριθμό εργαζομένων με αποτέλεσμα τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και νέων ευκαιριών απασχόλησης για τους κατοίκους της ευρύτερης περιοχής όπου υλοποιείται κάθε έργο, συμβάλλοντας καθοριστικά στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Επίσης, μετά την ολοκλήρωση των έργων, αναμένεται η βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση για επιμέρους παραγωγικούς κλάδους από την πιθανή προσέλκυση επενδύσεων και εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων.

Ως προς την τουριστική ανάπτυξη:

Όσο αφορά την ανάπτυξη του τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή της Περιφέρειας, η συμβολή των μεγάλων έργων υποδομών ήταν και παραμένει πολύ μεγάλη. Ήδη τα τελευταία χρόνια με την ανάπτυξη νέων αξόνων και δικτύων, παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση της τουριστικής κίνησης στην Στερεά Ελλάδα. Η βελτίωση του οδικού δικτύου στην Εύβοια, η βελτίωση της πρόσβασης στους ορεινούς όγκους της Βοιωτίας, της Φωκίδας και της Ευρυτανίας αλλά και η αναβάθμιση σημαντικών λιμένων της Περιφέρειας εκτιμάται ότι συντελούν ουσιαστικά στην προσέλκυση επισκεπτών και τουριστών, κυρίως του εσωτερικού με συνέπεια την ενίσχυση του τουριστικού κλάδου και του περιφερειακού εισοδήματος.

6 ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ

Η διαχείριση και ο έλεγχος των ΠΠΑ, καθώς και των έργων τους από τους αρμόδιους φορείς περιλαμβάνει τις εξής γενικές κατηγορίες ενεργειών, οι οποίες εξειδικεύονται περαιτέρω στο ΣΔΕ.

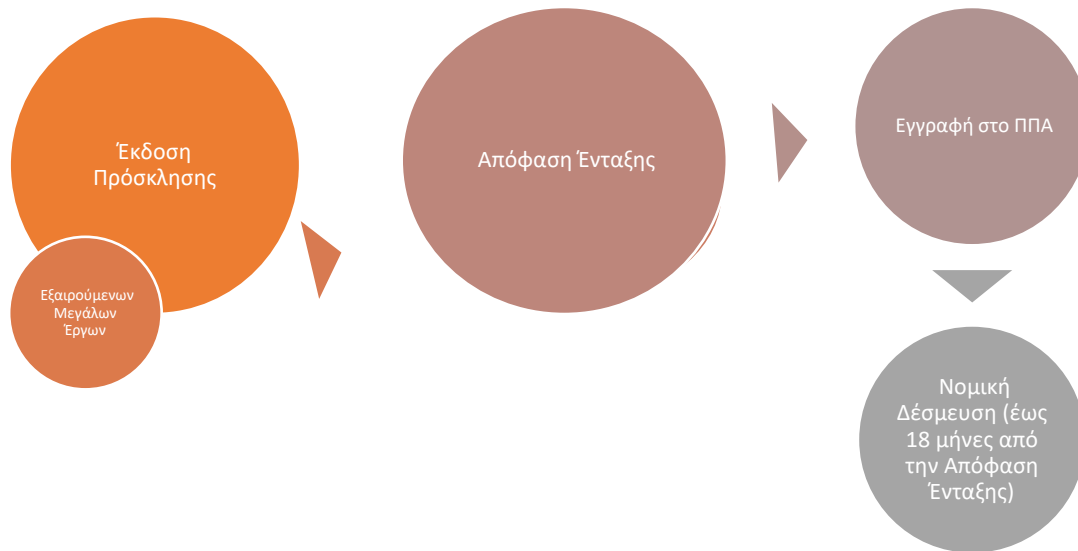
A. Ενεργοποίηση ΠΠΑ και ένταξη έργων.

- Για την ένταξη έργων προς χρηματοδότηση από το ΠΠΑ εκδίδεται πρόσκληση από τον Περιφερειάρχη, η οποία περιλαμβάνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενημέρωσης των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με τις δυνατότητες και τους όρους χρηματοδότησης των έργων. Για την ένταξη συγκεκριμένων έργων ή έργων στρατηγικής σημασίας δεν απαιτείται πρόσκληση και αρκεί η ανακοίνωση της πρόθεσης χρηματοδότησης προς τον φορέα υλοποίησης του συγκεκριμένου έργου. Οι προτάσεις αξιολογούνται από την Υπηρεσία Διαχείρισης, σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής που ορίζονται στην πρόσκληση ή στην ανακοίνωση της πρόθεσης χρηματοδότησης και κατηγοριοποιούνται, κατ' ελάχιστον, στις ακόλουθες «ομάδες κριτηρίων», οι οποίες εξειδικεύονται στο ΣΔΕ: α) πληρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και τήρηση του θεσμικού πλαισίου, β) σκοπιμότητα του έργου, γ) ωριμότητα του έργου και δ) επιχειρησιακή ικανότητα του δικαιούχου. Σε ειδικές περιπτώσεις και για λόγους που τεκμηριώνονται στην πρόσκληση, μπορεί σε αυτή να προβλέπεται η αξιολόγηση των υποβαλλόμενων προτάσεων από την Υπηρεσία Διαχείρισης με τη συνδρομή αξιολογητών εγγεγραμμένων είτε σε Μητρώο Αξιολογητών που συστήνεται, για τον σκοπό αυτόν, με απόφαση του αρμόδιου Υπουργού ή Περιφερειάρχη, είτε στο Μητρώο Αξιολογητών του Ενδιάμεσου Φορέα Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Ανταγωνιστικότητας και Επιχειρηματικότητας (ΕΦΕΠΑΕ) ή σε άλλο υφιστάμενο Μητρώο. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Επενδύσεων και Οικονομικών καθορίζεται το ύψος της καταβαλλόμενης στους αξιολογητές αποζημίωσης, η οποία δεν μπορεί να υπερβαίνει τα όρια των παραγράφων 2 και 3 του άρθρου 21 του ν. 4354/2015 (Α' 176), όπως αυτό τροποποιήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 52 του ν. 4369/2016 (Α' 33) και την παράγραφο 5 του άρθρου 35 του ν. 4484/2017 (Α' 110).
- Η απόφαση ένταξης των έργων στα ΠΠΑ εκδίδεται από τον Περιφερειάρχη και περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τον τίτλο, τον προϋπολογισμό και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του έργου, συνοπτική περιγραφή του φυσικού αντικείμενου του, τις υποχρεώσεις του δικαιούχου και άλλους ειδικούς όρους, όταν απαιτείται.
- Η απόφαση ένταξης έργου σε ΠΠΑ αποτελεί αυτοδίκαια πρόταση εγγραφής στο ΠΔΕ. Η εγγραφή πραγματοποιείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο κανονιστικό πλαίσιο του ΠΔΕ.
- Σε κάθε ΠΠΑ μπορεί να εντάσσονται έργα συνολικού προϋπολογισμού δημόσιας δαπάνης, ο οποίος δεν μπορεί να υπερβεί το 130% της συνολικής δημόσιας δαπάνης του οικείου ΠΠΑ, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στην απόφαση της παραγράφου 5 του άρθρου 123 του παρόντος. Μετά την έγκριση του ΕΠΑ, το παραπάνω ποσοστό μπορεί να τροποποιείται ανά ΤΠΑ ή ΠΠΑ με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και

Επενδύσεων, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση του Γενικού Γραμματέα Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ.

- Για τα έργα τα οποία εντάσσονται στα ΠΠΑ οι νομικές δεσμεύσεις αναλαμβάνονται το αργότερο μέσα σε δεκαοκτώ (18) μήνες από την ένταξή τους. Σε αντίθετη περίπτωση, προκειμένου να μην απενταχθούν, απαιτείται αιτιολογημένη έκθεση της Υπηρεσίας Διαχείρισης και έγκριση της Δι.Δι.Ε.Π. με την οποία παρέχεται εύλογη παράταση.

Σχήμα 3: Ροή διαδικασίας επιλογής έργων

Ειδικότερα, στο πλαίσιο αξιολόγησης και έγκρισης των έργων και πράξεων στο ΠΠΑ παρατίθενται οι παρακάτω παράμετροι αξιολόγησης που θα εξετάζονται:

Α. ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ

- > Πληρότητα και σαφήνεια του φυσικού αντικείμενου της προτεινόμενης πράξης
- > Ρεαλιστικότητα Προϋπολογισμού
- > Ρεαλιστικότητα Χρονοδιαγράμματος.

Β. ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ

- > Τήρηση εθνικών και κοινοτικών κανόνων ως προς τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών, προμηθειών και υπηρεσιών και εθνικών κανόνων για την απασχόληση προσωπικού.
- > Συμβατότητα της πράξης με τους κανόνες του ανταγωνισμού και των κρατικών ενισχύσεων
- > Αειφόρος ανάπτυξη.
- > Προαγωγή της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών και της μη διάκρισης.
- > Εξασφάλιση της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρία.

Γ. ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑ

- > Αναγκαιότητα υλοποίησης της πράξης.
- > Αποτελεσματικότητα πράξης
- > Αποδοτικότητα Πράξης
- > Βιωσιμότητα, λειτουργικότητα, αξιοποίηση.
- > Καινοτομία.
- > Συνέργεια & συμπληρωματικότητα.

Δ. ΩΡΙΜΟΤΗΤΑ

- > Στάδιο εξέλιξης των απαιτούμενων ενεργειών ωρίμανσης της πράξης.
- > Βαθμός προόδου διοικητικών ή άλλων ενεργειών.

Ε. ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΔΙΚΑΙΟΥΧΟΥ

- > Διοικητική ικανότητα του φορέα της πρότασης (δυνητικός δικαιούχος)
- > Επιχειρησιακή ικανότητα του δυνητικού δικαιούχου.
- > Χρηματοοικονομική ικανότητα του δυνητικού δικαιούχου.

Ζ. ΕΛΕΓΧΟΣ ΠΛΗΡΟΤΗΤΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

- > Ο φορέας που υποβάλλει την πρόταση εμπίπτει στις κατηγορίες δυνητικών δικαιούχων που ορίζονται στην οικεία πρόσκληση.
- > Ο φορέας που υποβάλλει την πρόταση έχει την αρμοδιότητα εκτέλεσης - υλοποίησης της πράξης για την οποία υποβάλλει την πρόταση.
- > Τυπική Πληρότητα της υποβαλλόμενης πρότασης.
- > Περίοδος υλοποίησης της προτεινόμενης πράξης εντός περιόδου επιλεξιμότητας και οικείας Πρόσκλησης.
- > Μη περαίωση του φυσικού αντικείμενου μέχρι την ημερομηνία υποβολής της αίτησης χρηματοδότησης.
- > Η Πράξη εμπίπτει στους Άξονες Προτεραιότητας και Ειδικούς Αναπτυξιακούς Στόχους του ΠΠΑ
- > Μη επικάλυψη των χορηγουμένων χρηματοδοτήσεων με άλλα χρηματοδοτικά Προγράμματα
- > Υποβολή αποφάσεων των αρμόδιων ή/και συλλογικών οργάνων του δικαιούχου ή άλλων αρμόδιων οργάνων, όπου αυτό προβλέπεται από την οικεία νομοθεσία.

Σχήμα 4: Κριτήρια για την αξιολόγηση - επιλογή έργων

